

Передплата

на «РУСЛАНА» вивозять:

в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор.
на пів року . . . . . 10 кор.
на чверть року . . . . . 5 кор.
на місяць . . . . . 1.70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . . 8 рублів
або 18 франків
Поплачує число по 16 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудня.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хоруничини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламці неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Заповіт Рігера чеському народові.

(+) Житє і діяльність Рігера — се, як ми вже висловили, одна важна глава в історії Чех і Славянства, а також Австрії. А історія, се неперечно учителька життя, наколи хто хоче і уміє з неї учити ся. Тимто і з життя та діяльності Рігера можуть черпати для себе добру науку не лише Чехи, але і для нас Русинів се вельми богате жерело науки в наших народних починах і змаганях. Але окрім вельми поучаючої діяльності, багатї многоважними для чеського народу ділами, остав по великім покойнику заповіт, який містить також політичну відозву до чеського народу. Та частина заповіту звучить:

«Мій народе! Уже в молодости дав мені Господь, що я не потребував передо всім журити ся моїм прожитком і міг зовсім стати на услуги свого народу. Як при безнастаннім воруженю филь політичного життя інакше не може бути, трапляли ся мені успіхи і невдачі, похвали і докори. Взагалі однак можу сказати, що мало було таких, котрі би сумнівали ся о чесноті моїх намірів, навпаки мушу се сказати і вдячно признати, що я в народі найшов для себе стільки любови, як може мало хто за моїх часів.

«Бажаю отже своему народові з глибини серця, щоби він ані не теряв духа ані не взбивав ся в гордість. Раджу єму, щоби обставав при своїм яснім і безстороннім праві, але не дав пірвати ся пристрастю до кривди супроти другого народу. Бажаю єму, щоби слухав лише ради досвідних мужів, знаних з чесноти і політичних діл, а не зважав на високопарні слова і пусті оклики, які може підлещують его честилюбности, які однак проголошують недозрілі люди сумнівої моральности, або самолюби, що гонять за користями, популярностю або політичним значінєм. Раджу єму, щоби уповав у власні сили, очевидно відповідно їх оцінивши, щоби не перецінював своїх сил і не вдавав ся в нерозумні почини, які загрожують его независимість і щоби все тямив, що лише чесною духовою і матеріальною працею але і тут лише поступенно, але певно може забезпечити собі ліпшу будучину.

Бажаю дальше, щоби мій нарід ніколи не покидав ідеальних змагань і високо держав ідеальні християнські вічні правила чести, права і людскости, а передо всім ніколи не позбував ся свого права, не приневолював до насиля, хочби навіть полишене его правного становища обіцувало хвилевий успіх, а також щоби і се тямив, що загальне міжнародне поважанє народів поміж собою є найкріпшим забором народів. Особливо малим народностям небезпечно вихилити ся поза се забороло і ставати на хитку основу насиля або права сильнішого.

«Наостанку є моїм бажанєм, щоби мій

нарід з усею силою поборовав гріх зависти, зависти, яка у нас часто проявляє ся. Ся погана хиба, яка не лицює навіть лихому чоловікови і его затроує, сей гріх, що підкопує добро і постуи чоловіка, кожду заслугу опоганує, кожду безкорисну роботу заїдозриває, втягає кождого в багно, а навіть зростаючого велитня в зароді убиває і не допуская до того, щоби інші его вважали взірцем. Сей гріх є відвічним у Славян найчистішим жерелом розладу. Тим способом підкопувано всякий авторитет, се було жерело заневолєня або головна перепона до витворєня державної організації. Наколи сини нашого народу після тих засад розумно, згідно, ревно і независно будуть дбати о всестороннє подвигненє, тоді напевно сподіваю ся, що досягнуть на стільки культурної і матеріальної сили, що зможуть оперти ся всім подїям і всім політичним переворотам, хоч треба о тім пам'ятати, що напрям і досяглість таких подій наперед оцінити, а не то вже після впадоби управити такому малому народові як чеський, неможливо.

«Не териймо віри у виснє справедливе керманє долі народів. Моїм любим і добрим дітям, зятям і потомкам кладу на серце, все держати ся вірно чеського народу, і всіма способами дбати про его добро, сповняти всі обовязки зглядом Бога і людей і в тім душі виховувати свое потомство. Тим способом найкраспе пошанують память нашого батька Палацкого і его дочки, моєї подруги бл. памяти, а також і мою, хоч висліди моїх змагань не все відповідали моїм намірам».

Сей заповіт походить з 5. червня 1900 р. Крім того призначив бл. п. Рігер 200.000 К на національні і культурні цілі.

В заповіті пок. Рігера написанім для чеського народу може вельми богато науки для себе найти кождий Русин, тим більше, що сей заповіт є висловом довголітнього досвіду великого політика і мислителя.

Польські гайдамаки.

Схамевузи ся трохи ваші сусідовки, що еще до недавна цькували та і цькують на руского хлопа та придумували способи, якби его знищити. Мєсякий почин для унормованя заробкових відносин називали політичною агітацією, а великий страйковий рух, який проявив ся тогид, прозвали гайдамаччиною. В своїх ненависних замислах пішли польські шовіністи так далеко, що справді хочуть спроваджувати чужого, хотяй дорезного робітника аж з Хорватії на жнива до роботи, щоби тубольчому населєню не поступити ся ані на шітку платні. Тернопільський відділ п. к. господарского товариства устроїв бюро посередництва праці і для своїх членів замовляє робітників з Хорватії по 80 кр. мінімально за день праці без їдла, але з перевозом на місце.

Такої викрємности стало вже за богато навіть польським політикам і они не чули ся як самі стали гайдамаками т. є уняли ся за безборонним, а тяжко кривдженим людом. Навіть само *Slowo polskie* (!) назвало намір спроваджу-

ваня чужого робітника неполітичним кроком, а Kurjer lwowski «ділом прямо неморальним з народowego становища».

З аргументації сего послідного варто навести дещо на доказ, що се писано зовсім... по гайдамацки: «Коли самі Поляки — пише Kurjer lwowski — і то з сеї горішної верстви, яка у правляє краєм, будуть послугувати ся чужими робітниками, як ми будемо могли домагати ся від правительства, щоби всякі роботи в краю переводив краєвими силами? Конкуренція низшої ціни праці, яку подають прихожі, безусловно не повинна бути рішаючим мотивом, бо коли би сего рода мотиви були спосібні оправдати підпиранє чужих, то їх може навести також правительство на своє оправданє і взагалі клич, аби давати першеєство краєвим виробам і краєвим робітникам при подібних застереженях, утратило би всяку вартість. Ми мусимо обставати сильно при засаді, що своїм належить ся першеєство, хотяй би за висну платню, чим коштує праця чужих робітників.

«Треба також зважати і на се, що спровадженє до краю Хорватії може справедливо обурити і подразнити населєне східної части краї і розярити нехить та ненависть селян проти дворів. Хто знає, які з того вийдуть фатальні наслідки, а моральна відвічальність за них спала би на непатріотичних табуляристів, які бажать через спровадженє хорвацкої юрби заострити конкуренцію рільних робітників і штучно обнизити ціну праці. Се є гра з огнем; се егоїзм, підсунений до цілковитого засліпленя.

«У нас з причини браку праці приходило по містах до кровавих перепалок межі місцевими робітниками, а населєнем, напливаючим з околиці. Навіть заряди міст протєгують при достарчуваню праці населєню, привалежне до громади. Тож чи робітники без праці, які з завистістю глядять на отворєне рогачок для прихожих з найблизшої околиці, знесуть без розоту і без чинного опору спроваджуване тисячної товпи з чужини? Отже чи годить ся доводити до сцисїй яких не тяжко уредвидіти, може до проливу крови, тому, аби напевно на яких 5 крейцарів обнизити денну платню рільного робітника? На се питанє нехай завчасу відповість сумліне тернопільських табуляристів».

М. Драгоманов, «високий рівень» українства та «нова ера»

(Лист у редакцію «Руслана».)

Хвальна редакціє! Позвольте — на підставі нашого національного § — відповісти на «Замітку д. Ол. Барвіньского до згадки д-ра Я. Окуневського про Драгоманова», поміщену в 26. і 27. чч. Вашого дневника.

Мені — признаю ся — чудно було читати полєміку д. Барвіньского зі згадкою Я. Окуневського про Драгоманова, аж у 7½ року після первісного опублікованя єї — це р. 1895: у «Ділі», «Народі» та моїй книжці про Драгоманова. Ну, та се певно полєміка привагідна, як прива-

* Містимо радо се письмо д. М. Павлика, в надії, що оно причинить ся до всестороннього проясненя історії послідних часів, а самі застерігаємо собі слово на пізніше.

гідне, а властиво: випадково й поміщене в «Руслані» згадки д-ра Окуневського про Драгоманова. А втім, вільно-ж д. Барвінському помянути Драгоманова вкуці з «новою ерою» аж тепер, — хоть воно все таки жаль, і жаль — сам не знаю сказати згори, за кого більше: чи за Драгоманова, чи за «нову еру»? Нехай се розсудять опісля читачі «Руслана» самі.

З гори мушу сказати, що д. Варвінський поминав Драгоманова словом не так тихим, як злим і невірним.

Пічну з задного кінця, з філософії того слова: Д. Барвінський думає, що як би єму було довелось «особисто розговорити ся з Драгомановом (ми, каже, деколи листували ся, але не в таких справах*)», він був би внакше говорив про нову еру, — подібно тому «поважному меценасови Наукового Товариства ім. Шевченка», перед двома роками, що нацькований противниками політики д. Барвінського, зустрів був єго зразу холодно, але пізнавши єго, при нагоді, ближче, признав єму «повну рацию в політичній тактиці» та розспроцав ся з ним, як во щирим другом.

Я буду говорити про Драгоманова незалежно від сего меценаса, бо він очевидячки не надто твердий політик, коли встиг за такий короткий час скочити з одного краю політики у другий (я думав би про него так само, якби він був скочив і в супротивний бік).

Воно, правду кажучи, шкода тратити й слова на пророковане, та ще й у зад, — але, коли вже д. Барвінський каже про можливий вплив єго особистого розговору з Драгомановом на суд остатнього про «нову еру», то й я спробую упророчити і скажу, що якби д. Барвінському довелось було розмовити ся з Драгомановом особисто, то можливо, що Драгоманов був би переміг себе і, неважаючи на поступованє д. Барвінського з ним, Драгомановом (про се скажу далі), став би був прихильніший до особи д. Барвінського — сего справді джентельмена «нової ери», — але про саму «нову еру» не міг би був і тоді говорити внакше, як говорив. Кажу се на підставі певніцїй, ніж д. Барвінський: на підставі знаня не політичного змаганя Драгоманова, — дуже консеквентного та твердого, — але й єго особи — незвичайно характерної.

Д. Барвінський дав й причини неприхильности Драгоманова «новій ері», але, на жаль, усі тоті причини невірні. Д. Барвінський каже, що Драгоманов не знав на стілько «наших австро-руських політичних відносин і обетавин», аби «предметово» оцінити «нову еру» тай осудив єї — як і інші радикали — не виждавши «єї плодів». Незнанє австро-руських справ закидали Драгоманову від давна, і перше московфіли, а потім і народовці. Звісно, Драгоманов не знав австро-руських справ так, як того було треба сему або тому австро-руському гуртови до своєї політики, — але він знав тоті справи так, як усі австро-руські політики на купу, і навіть ліпше, бо дивив ся на них з вищого становища. Докази на се: безчисленні статі, иноді цілі студії Драгоманова про Галичину — які в свій час імпонували навіть народовцям — і єго безперестанне, горяче і все доречно впливанє на галицько-руські справи. Не дурно-ж називали Драгоманова Українці Михайлом Галицьким! І сего знав Драгомановим австро-руських справ було аж надто досить до вірної оцінки «нової ери», навіть не виждавши тих єї плодів, про котрі далі говорить д. Барвінський.

Д. Барвінський каже далі, що Драгоманову не давала бути безпристрастним осудником «но-

вої ери» єго тяжка недуга, недуга серця. І се з ґрунту невірно. Поперед усього, недуга серця проявила ся у Драгоманова аж тоді, коли він уже був основно скритикував «нову еру» (в ряді статей п. з. Неполітична політика в «Народі») — себ то аж у половині 1891 р. А друге: недуга Драгоманова могла мати вплив хіба на форму й тон єго суду про справи взагалі, але не на їх суть. У Драгоманова і перед єго фізичною недугою серця бували особисті пригоди дуже тяжкі, нерав іще тяжчі, а про те вони не мали ніякого впливу на суть єго публичної діяльности, єго змагань. Я не знаю земляка, котрий би так умів панувати над особистими своїми болями, як Драгоманов.

(Дальше буде.)

З політичного поля.

В Будапешті відбули ся вчера дві демонстрації проти військового предложєня. Правительство дозволило на оба збори під голим небом: кошутівців і соціялістів. Однак на площі перед парламентом, де уставлено трибуни для бесідників, соціялісти зібрали ся скорше в числі 6.000 і оточили трибуну. Коли відтак прийшли кошутівці в числі 3.000 до 4.000, не могли дістати ся до трибуни, а бачучи себе в меншости, уступили з місця, уряджуючи похід через місто. Коли вже стріча обох партій не обійшла ся без гамору, то дальший похід кошутівців зазначив ся страшними криками і вибиванєм шиб. Перед палатою справедливости промовляли послї Гольо, Барабаш та академик Гофман. Відтак потягли дальше, сьпіваючи кошутівський гим та вибиваючи шибі. Вибито їх в ліберальнім клубі, де зранено при тім члена палати панів Лабновича і в національнім касині, де находили ся гр. Шехенїй і оба гр. Андраси, а дальше в редакції дневника «Budapesti Naplo». Арештовано коло 60 осіб. — Соціялісти-ж по вислуханю своїх бесідників, розійшли ся на їх завзив спокійно домів.

На македонській реформі задивлює ся європейска праса досить скептично. Як аргумент до такого песимізму подають іменованє султаном Самі Бея инспектором посередних податків в Македонїї. Сей урядник спроневірив минулого року 50 тисячів франків. З в'язниці він зумів втечи до Царгорода, а там оставлено єго на волі. Тепер жеж немов на кпини державам іменовано такого чоловіка завідателем податкового гроша. Тимчасом розбої в Македонїї розпочали ся на добре. Оружні ватаги перебігають край, несучи пімсту за турецький гнет; турецькі-ж башибозуки тровлять їх та зводять оружні борби, та допускають ся дальших жостокостей на християнським населеню. Загальний правний стан не богато різнить ся від анархїї. Характеристичним є і становиско Греції. Як з Царгорода доносять, що Делїаніс жертвував свої услуги Туреччині, віддаючи їй до розпорядности відділи добровольців, які організують ся тепер в Греції, для переслідуваня болгарских бунтівничих ватаг в Македонїї. Однак Туреччина не приняла тої помочи від Греків заявляючи, що она має своє військо, при помочи котрого зможе справити ся з повстанцями. — Після інших вістий, Греція офіційно предложила Туреччині свої услуги проти бунтівничого руху в Македонїї. Греція мала навіть заявити готовість відказати ся тепер від прилученя Крети до королівства, коби лишень задержати status quo на балканським півострові.

В Лондоні видаво «сїню книгу», яка містить дальший хід дипломатичної кореспонденції що-до війни в полудневій Африці. Документи відносять ся головню до колонїзацій: Лорд Мільнер телеграфував 16. лютого, що вже майже всі концентраційні табори знесено. В Трансвалі є ще 141 незаосмотрених бургерів, а в Оранїї 490. В Трансвалі поселило ся 370, а в

Оранїї 362 англійских фармерів. Надто єстровно імїграцію жінок до Трансвалю, на яку трансвалське правительство дає 15.000 фунтів річно, яка має спровадити до полудневої Африки що місяця по 100 жінок, охотних вийти замїж за фармерів.

Новинки.

— Календар. Ві в торник: руско-кат. Тарасія єп.; рим-кат. 40 Мучеників. — В середу: руско-кат. Порфирія, Севастіяна; рим-кат. Константина.

— Від адміністрації. При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вірівнанє залегlostий, бо будемо приневолени застановити довжникам дальшу висилку часописи.

— Стан здоровя ВПрєсєв. Митрополита Шептицького поправив ся вже на стілько, що о. Митрополит пробовав в суботу рано встати з ліжка. Однак з огляду на ослабленє організму, наслідком довгої недуги, достойний пацієнт з трудностю лише міг удержати ся на ногах, тому мусів знова положити ся до ліжка. Але є надія, що о. Митрополит за тиждень буде міг з певностю подвинути ся з ложа слабости.

— В справі пожежі в Цішках вніє п. Барвінський 5. марца с. р. нагле внесене слїдуєчої основи: Дня 22. лютого с. р. вибух в селі Цішки, золочівського повіта, страшний огонь, котрий наслідком великої бурі зовсім знищив 38 хат враз з господарскими будинками і всім майном. Про ратованє не було що й думати, передовсім задля страшного вітру а також і задля того, бо огонь вибух підчас Служби Божої, коли всі люди були в церкві, отже поки прийшли на місце пожежи, все було знищене. Наслідком того остало 38 родин безхатних, а позаяк лише часть була обезпечених (і то на 19.000 К), то 20 родин лишені на голодову смерть, бо вся шкода виносить 129.000 К)

Підписані вносять: В. Палата зволить ухвалити: «Зважає ся ц. к. правительство, щоби потрібні доходженя перевело як найскорше і для відповідної підмоги пошкодованих зажадало конституційною дорогою відповідного кредиту». Внесенє має бути переказанє комісії для елементарних шкід і трактованє в всяких реґуляційно дозволеними скорочєнями. Відень 5. марца 1903. Барвінський, Вукович, др. Шустершич, Спинчич, др. Грубан, Шупук, др. Гладішовський, др. Довжанський, Венцаїц, др. Куделе, др. Стоян, Повше, Мандичевский, Погачник, Робич, др. Фері, Пфайфер, Пігуляк, Жичкар, Барчич.

— Публичні відчити у Львові. Заходом «Кружка українских дївчат» відбудуть ся в рускій гімназїї («Нар. Дім», в салі на III поверсі) ві в торник дня 10. с. м. відчити:

Д-ра Івана Франка: «Данте Алїґїєрі і його Божественна комедія» — від 5—6. години вечером.

Проф. д-ра К. Студинського: «Старинна руска повість» (дальше) — від 6—7. години вечером.

Вступ на оба відчити 10 сот.

— Концерт в честь Тараса Шевченка, який має відбутися у Львові заходом тов-а «Просвіта» і вищих народних товариств дня 10. с. м. відложено на пізнійше. Імовірно буде сей концерт ві в торник дня 17. с. м.

— Коли буде сойм? Краківський Czas звїщає, що польске Коло постановило рішучо домагати ся від правительства скликаня галицького сойму на весняну сєсію. З подібним домаганєм звертали ся вже і чинники долїшньої Австрїї до д-ра Кербера, дістали однак від него відповідь, що тепер так важні і великі предлоги стоять на дневнім порядку державної ради, що сєсія державної ради протяженє ся аж до літа, отже сєсія соймів могла би ся відбутися хіба у вересні. Так запевняє добре поінформований Vaterland. В нинїшних обставинах Русини не мають чого тужити за соймовою сєсєєю.

— Крадіж в руско-кат. духовній семінарії у Львові. Оноді вечером, коли питомці семінарії були при вечері, вїзли через мур з ул. Сикстускої якісь злодії і забрали з мешканя завідателя семінарії п. Михайла Ковальского, три нові зимові плащі та иншу одїж, вартости 300 К.

— Вшехпольска бєвличність. Slowo polskie потуючи вістку про оновішню крадіж у завідателя руско-кат. духовної семінарії у Львові, називає

Ліцитації

в Публичній Галї аукційній, Львів, пасаж Миколяша, будуть відбувати ся постійно два рази в тиждень все о 4. год. пополудни, а іменно: в **понедїлки** на образи, дорогоцінности, меблі, дивани, фортепьяни, повози і взагалі твори штуки; в **четверги** на гардеробу, господарскі урядженя, машини до шитя та инші дешєві предмети до щоденного ужитку. Списи принятих річий на ліцитацію будуть виставлені найпізнійше 2 дни перед ліцитацією у вікнах Галї, а на жаданє за малою оплатою можуть бути прислани. Вистава отворена щодень від 3. до 8½ год. попол., а в сьвятя від 9. до 12. год. в полудне.

Бюро отворене для принятя річий і виплат від 9. до 12½ год. в полудне.

питомців семінарії згідно «книжок-ами». На такий безличний «віц» здобуде ся лише штубак або глупий шпехоляк!

— **На кару смерті** через повішене засудив трибунал в Бережанех Михайла і Івана Синишинів з Уязду за те, що они удушили свого вітчима а опісля повісили его в стодолі.

— **Еміграція Бойнів до Америки.** Межи скільськими Бойками розвинула ся еміграційна горячка. Емігранти вибирають ся за море по великодних святах, не зняти лише, чи на заробок, чи на все. Може хто в наших читателів зволить нам про се донести.

— **Пятнистий тиф.** В Загробелі під Тернополем вимерла на пятнистий тиф ціла родина: муж, жена і дитина. Перший нездужав 8 днів, а другі двох по 2 дні.

— **Наслідки обструкції в угорській соймі.** В Будапешті кружляє чутка про пересилене кабінету. Мають уступити президент кабінету Сель і міністер гонведів Ферварі. Наслідником п. Селя мав би стати: або Аппоні, або гр. Чаки, през. палати вельмож, або б. міністер Юліян Андрасса.

— **Іспит зрілости перед судом.** В Чернівцях відбула ся карна розправа проти слухача прав Льва Бухбіндера і его батька Якова, обжалованих о фалшиві зізнання підчас дисциплінарного слідства проти проф. Івана Скобельського в справі перекривства. Справа була така: В літнім півроці 1902 пішла чутка між учениками гімназії, що від професора грецької мови, Скобельського, можна наперед одержати питання до іспиту зрілости. Коли 2. липня м. р. ученик VIII кл. Омелян Ярмолевич відвидів свого шкільного товариша Бухбіндера, найшов у него на столі друкований переклад Одиссеї, 24. пісні, а при тім замітив, що книжка була порозтинана в однім місці. Коли Ярмолевич поспитав товариша що-до сего перекладу, Бухбіндер сказав ему по щирости, що проф. Скобельський казав ему приготувати ся з 24. пісні Одиссеї від 50. стрічки, а крім того має він научити ся «про музику». Ярмолевич розповів про се професорам Климови і Семаці. При іспиті зрілости дня 3. липня 1902 професор Скобельський питав Бухбіндера дійсно з 24. пісні Одиссеї від 57. стрічки і про 9 муз., а з сего слідувало, що Бухбіндер одержав сі питання від професора. Підчас дисциплінарного слідства дня 7. липня 1902 зізнав ся як свідок Бухбіндер, що его отець принів ему картку, на якій стояло: «З греки — Одиссея Гомера, пісня 24, від стрічки 57, 30 до 40 стрічок дальше 9 муз.». Притім зізнав, що і его товариш Амстер одержав від Скобельського питання. Дня 14. липня Бухбіндер зізнавав в друге і заявив, ще не знає про ніщо. Так само зізнавав его батько. За те прокуратурия обжалувала їх о фалшиві зізнання. Підчас процесу оборонець обжалованих замітив, що їх належало від самого початку переслухувати як обжалованих, а тоді они не потребували би зізнавати правду, а впрочім їх зізнання перед шкільною властю не були зізнаннями свідків, а лише приватними поясненнями. При сій розправі Лев Бухбіндер признав ся, що при дисциплінарнім слідстві говорив при першім зізнанню правду, а опісля відкликав єї, бо бояв ся, аби его і вітця его не покараю. По розправі трибунал увільнив обох від вини і кар.

— **Новий регулямін австр. палати послів.** Посол Грабмайр випрацював уже реферат про зміну регуляміну палати. Важнійші зміни в отей: Перше читане правительственных предложень відбуває ся лише тоді, коли в дни предложена зробіть ся заравом відповідні внесення, над котрим голосоване відбуває ся без дискусії. До відкинення такого внесення потреба 2/3 більшости. В случаю, коли би внесення о переведенє першого читання не предложено або відкинено, тоді предсідатель приділяє правит. предложене прямо дотичній комісії. Кождий посол, що вносить в палаті самостійне внесення, може домагати ся, щоби внесення се без першого читання приділено до комісії. Голосованє в тій справі відбуває ся без дискусії. При першім читанню дискусія обмежує ся лише до узагодення. Наглі внесення мусить піддати ся дискусії на тім самім, або слідуєчим засіданню. Внескодавєць мусить обмежити ся лише до вказання основи наглости, відтак слідує голосованє без дискусії. Запитання до предсідателя остають і на дальше в силі. Мусить ся однак внести на письмі, а відтак устно повторити на засіданню палати. Інтерпеляції вносять ся також на письмі. Вистарчає для них 15 підписів, відтак має ся їх видрукувати і роздати в палаті. На жаданє 50 послів відчитуєсь інтерпеляцію дослівно в палаті. Міністер, до котрого звернена інтерпеляція, має на ню відповісти в протягу 6 тижнів.

— **Русно-українська молодіж!** В справі участі руско-української молодіжї в аматорскім представленю «Гвізди Сибєрії» в Волиці коло Самбора, пишуть нам: Якийсь писар Охніч і голярчик Ф. завязали при скляночці компанію — ось і звідся шумна назва при участі «Руско-української молодіжї» Gwiazda Syberyi в Самборі. Оба небораки забули, що руско-українська ремісничя молодіж гуртує ся в читальні «Просвіти», а

першому-ліпшому не годять ся надуживати сеї пазви, наколи до неї не почувавсь.

Читальник.

— **3 залізниць.** Північно-німецький рух товаровий з Галичиною і Буковиною. — З днем 1. марця 1903, а при підвишеню тарифи з днем 1. мая 1903 входить в жите додаток XIV до тарифи часть II зшитки 1.

Наука, штука, література.

— **Репертуар Руского народного театру у Львові.**

Вторник, дня 10. марця: «Шельменко денщик», комедия в 5 діях Гр. Квітки.

Середа, дня 11. марця: «Власть тьми», драма в 5 діях а 6 відслонах Л. гр. Толстого.

Четвер, дня 12. марця: «Шалавило», шутка в 5 відслонах К. Глиньского.

Субота, дня 14. марця: «Дон Цезар» опера в 3 діях Делінгера.

— **Руский народний театр** виставив в суботу драму в 5 діях Тогобочного «Жидівка в хрестка». Ся драма, як переважна часть всіх драм сего автора, слабка, хоч деякими моментами викликає вражінє, а головно тоді, коли добре відіграно. Так було в суботу. Роля вихрестки Сури-Марії спочивала в руках добре звісної бувшої артистки драматичної руского театру, п-ї Гембічкої і випала з всею прецизією і природністю. Так само гра п. Гембицького в ролі Лейби, батька Сури, була віддана з артизмом і викликала велике вражінє. На прихильну згадку заслугоє між иншими п. Стадник в ролі Стефана. Прочі ролі випали добре, а артисти зберали заслужені оплески від численно зібраної публики.

Драма «Не ходи Грицю та на вечерницю», повторена вчера вдруге, зробила, як вє, касу, а гра артистів була вдоволяюча.

— **Важне для свьященників.** Редакция «Богословского Вѣстника» видала знаменитий твір св. Іоана Золотоустого «О свьященствѣ» разом з іконою і житєписию того свьятого (сторін XII+240). Для жита духового кожного а головно свьященника необходима лектура; виконана під зглядом технічним артистично, може служити яко настільна книжка. Набути можна по ціні 3 кор. в редакції «Богосл. Вѣстника» або в книгарни Ставропигійській (для тих, що зложили передплату на «Бог. Вѣстник» за р. 1903. ціна 2 кор.). З огляду, що наклад вносить всего 600 примірників, проте належить поскорити з замовленнями. Купуючі дістануть безплатно також виданє тойж редакції «Св. Письмо о свьященнику». (На поchtову пересылку треба залучити 20 сот.

— **Учитель ч. 5,** з 5. марця 1903. Зміст: О урядженю і веденю шкільного огорода при школі народній сільского типу (конець). — Народна осьвіта в Росії. — Лев Толстой про вихованє дїтий. — Переписка учеників. — Шкільна Поміч. — Веденє тупоумних (ідіотів). — Проект подати першу поміч вдовам та сиротам.

— **Дзвінок ч. 5,** з 5. марця 1903, присвячений Тарасови Шевченкови, містить: Поклін дїтвори великому Тарасови. — Вінок на могилу Тараса Шевченка. (Дїточа сцена в 2 відслонах, написана Вірою Лебедовою. — Артисти крипаки, приїтелі Шевченка. — Дніпро. — Вибір гетмана. — З дїточих споминів. — Любі дїти! від редакції. — Праця і забава.

— **Репертуар Львівської Фільгармонії.** Ві вторник, 10. с. м.: сінфонічний концерт при співучасті Северина Айзенберга, п'яїста з Варшави. Ціни місць популярні.

— **Сотвий концерт** дано 7. марця в «Льв. Фільгармонії». Інституція ся має вже за собою малу історію. Коли засновувала ся з кінцем вересня минулого року, мало хто вірив в єї розвій. Львів, казано, не в силі удержати такої інституції Львів за бідний, за мало музикальний. Львів не спромагає ся удержати театру, драмату, опери. Се інституція о скляних ногах, хвилева. Она повстала з антагонізму до директора міського театру. Хто поведе єї, хто поставить єї на европейску рівень? Де сили, де артистичні управителі? Сумнівами і підозріваннями окружено молоду інституцію при єї рожденю. А в часі, коли она росла, шептано собі на ухо, що ще тиждень-два, а основатель єї проголосить ліквідацію. І частина польскої праси відносила ся до сеї інституції досить неприхильно. Рецензенти деяких дневників, розсївши ся широко на 1. бальконі, знаходили майже чи не в кождей концертній програмі ein Naag in der Suppe. Не подобало ся їм то се, то те в самій програмі, не чули часом смичків, то знов не строїли ся флетти до їх тонкого уха, то не припадала їм до смаку компатна музика, то глушили їх тромбони, то нарікали на акустику салі, то брали они

на глум дирігентів оркестри, то поодиноких концертантів. Невдоволенє було велике, стелено обильно явних, а ще більше потайних колючок під ноги основателя інституції. А тимчасом— інституція росла здорова, розвивала ся, кріпила ся, дожила до сотного свого концерту і — жие дальше. Деж підстава до зросту «Льв. Фільгармонії»? Мабуть потреба єї пукати в сильній волі, рішучости, енергії, господарности і адміністративному таланті єї основателя, в невсипущім труді обох артистичних єї управителів, в гармонії основателя з тими-ж управителями і — в розумі публики львівскої. Не диво проте, що 100. концерт був і оваційним для п. Геллера, яко основателя інституції. Его викликано на силу і ему вручено кілька вінків в узнанє его щирого труду. Програми сотного і сотного першого концерту обіймали частини композицій всіх знаменитших оркестральних композиторів, почавши від клясичних аж до модерністичних. Глюк, Гайден, Моцарт, Бетговец, Шуберт, Мендельсон, Берліоз, Ліст, Вагнер, Монюшко, Гріг, Чайківський, Бородин, Носковский, Рубінштайн, Сметана, Свендсен і Мельцер були в програмі. Програма двох концертів не могла вправді помістити всіх знатійших оркестральних творців але дала наглядний образ розвою музики і трудів артистичних управителів.

Інституції, що перебула свій молодечий вік в повнім здоровю — о своїх силах — такий інституції можемо щиро пожелати як найкрасшого розросту. Н. В.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

— **Тов-о «Сільский Господар в Олеську»** подає своїм Впп. Членам до відомости отсе: З весною 1903. р. спроваджує Товариство до своєї огородничої шкільки в Олеську велику скількість овочевих деревець і зразів до щеплення. Єслиж хто з членів Тов-а потребує спровадити для себе добічні щепи, то може скористати з сеї нагоди і через Тов-о спровадити жадані щепи. Ціна сих щеп є така: Яблінки хороші, високі понад два до три метри, з короною, в ціні по 50 кр. (1 К) від штуки з транспортом;

груші, так само високі, з короною, по 55 крайц.;

оріхи (волоскі) хороші, з короною, високі понад 3 метри, по 65 кр.;

щеплені рожі, високопенні, до 1-80 метра, по 50 кр.

Сі ціни подано загально, в приближеню, бо дійсну ціну буде мож подати доперва по спровадженю щеп на місце, однак — як здає ся — не буде она дуже різнити ся від ціни висше поданої. При тім зазначає ся, що Тов-о має такі фірми, що хто в них купує, буде о много більше з них вдоволений, як з фірм тукравих. Тож хто потребує таких щеп, то з замовленнями зволить зголосити ся до ВП. о. Юліяна Дуткевича, пароха в Дубю, почта Пониква велика коло Бродів, пересилаючи рівночасно з замовленнями і гроші — найдальше до 25. лат. марця 1903. р.

Що-до замовлень на штучні навози, як от каїніт і т. п., то єсли зголосить ся всіх замовлень на цілий вагон (до 25. марця), то Тов-о спровадить їх (бо лиш замовлення на цілий вагон оплачують ся). Єслиж хто потребує тих навозів тільки в малій дуже скількости, то може їх легко набути на складі в кунця п. Гладевича в Бродах (каїніт є по 1 зр. 30 кр.).

Також єсли хто з членів Тов-а (але лиш в повіті: Золочів) має охоту взяти до себе ліценціованого бугая громадского (а таких до роздана є 10 штук) і через тоє прийти до доброї раси худоби і розширити єї в селі, то зволить в тій справі віднести ся (до кінця марця 1903.) до предсідателя Тов-а ВПр. о. Т. Дуткевича, пароха в Цішках, почта Олесько.

Товариство повідомляє також, що членам сегорічним (тим, що за 1903. р. заплатили вкладки) на весну не буде роздавати нічого, а за тоє в осени 1903. р. дасть з своєї шкільки по 5 щеп, вже з коронами, а крім того кождий член буде міг закупити в тійже шкільці других 5 щеп по ціні продукції. Заравом пригадує Тов-о своїм членам, щоби поспішили з улаченєм сегорічних членських вкладок (по 2 К), пересилаючи їх на руки касєра Тов-а ВП. о. Ал. Левицкого, пароха в Олеську.

Сегорічні загальні збори Тов-а враз з хліборобским вічем відбудуть ся в маю 1903. р. Від Виділу Товариства господарского «Сільский Господар в Олеську».

— **Спілку оцадности і позичок,** стоваришенє зареєст. з обмеж. порукою, засновано в Дроговві коло Перемишля. До заряду Спілки належать: о. Андрій Борисевич яко предсідатель, Михайло

Годунька яко заст. предсід. і Мих. Салук, Мих. Берко і Ів. Садовський, яко члени.

Телеграми.

Прага, 9. марця. Похорони пок. Рігера відбули ся в суботу з небувалою величавістю.

Відень, 9. марця. З Софії доносять, що чеський радикал Кльофач доручив там македонському комітету вибрани в Чехах на ту ціль гроші і має обробити македонський меморіал. Кльофач голосить в Софії, що Австро-Угорщина готуєть ся з поспіхом до війни.

Кольонія, 9. марця. Köln. Ztg. доносять, що Жірон все ще остає в зноєнах з саксонською кв. Люїзою. — Княгиня має при кінци сего місяця виїхати з Ліндава за границю і буде доходити своїх прав судовою дорогою.

Білгород, 9. марця. 20-роковини оголошеня Сербії королівством святковано в цілїм краю з великим торжеством. В урядовім дневнику оголошено багато відзначень та іменвань.

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

Сольо терно

оповіданє з лотерійних пригод.

— Ціна 30 сот. —

Набути можна в Станропійській книгарни.

Читайте!

Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевіший збірник сих творів п. з. „ПОЕЗІЯ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнішою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських класиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опушту. Висилає ся тільки за надісланєм 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСЬВІТИ“** у ЛЬВОВІ (Ринок ч. 10.).

Найновіший твір

Л. Лопатинського „ПАРАЦЯ“

комедія в 3 актах зі сьпівами (з побуту літників)

відзначає ся невичерпаним йовіальним гумором і жвавим діяльгогом. Ся комедія збогачує знатно галерію типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розміщена рівномірно між мужиків і павів, і тому ся комедія надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії упослідженим недотепою, але противно має нагоду посьміятися ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

— Ціна 2 кор. —

Набути можна у накладчика С. Горуна у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

ЛЬВІВ

РИНОК Ч. 10.

ДІМ

„ПРОСЬВІТИ“

одинокє руске товариство асекураційне, заснованє в 1892. р.

обезпечая будинки, движимости, збіжє і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є надвишку з оплат розділяє межі членів яко звороти; в послїдних трех літах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР

виплачує шкоди дуже скоро а оцінку шкід переводить разом з делегатом і місцевими членами. За 10 літ виплатив 6.064 відшкодовань в сумі 3.187.258 К.

ДНІСТРА

полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНІСТЕР

посередничить при обезпеченях на житє в краківскім Товаристві, відступає часть провізії з таких обезпечень на рускі добродійні цілі; длятого на житє треба обезпечити ся тільки через „Дністер“.

ДНІСТРА

Фонди виносять в кінцем 1902. р. 838.364 К і всі уміщені в цінних паперах пупілярних.

ДНІСТЕР

уділяє агенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агенти.

ДНІСТРА

агенти заробили вже 432 тисячів корон провізії.

Всілякі

КУПОНИ

вильосовані

цінні папері

виплачує без потрученя провізії або коптів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ

Гіпотечного.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1902.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-європейского).

За певну і добру льокацію поручаємо

4 1/2% листи гіпотечні

4% листи гіпотечні коронові

5% листи гіпотечні преміовані

4% листи товариства кредитового земского

4 1/2% листи Банку краєвого

5% облігації Банку краєвого

4% позичку краєву

4% облігації пропінацийні

і всілякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнішим курсї деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ

Гіпотечного

Поїзд	посп. особ.	до Львова	Поїзд	посп. особ.	зі Львова
	приходять о годні			відходять о годні	
	6:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня		6:25	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор
	6:20	з Чернівців (Інкал, Галацу), Чорткова	1:55	6:30	до Підволочиска (Київа) Бродів дв. головний
	6:50	з Брухович, шод. від 15. мая до 14. вер. вк.	2:09	6:43	„ „ „ дв. Підзамче
	7:45	з Янова		6:35	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
	7:40	з Підволочиска, Бродів на дв. Підзамче	8:30	8:40	до Кракова (Відня, Праги), Берлина
	8:00	„ „ на дв. головний	2:55	9:00	до Лавочного, Хирова, Калуша
	8:10	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова		9:15	до Янова
	8:15	з Сокала, Рави рускої		9:50	до Белзца, Сокала, Любачова
1:35	8:50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина		10:30	до Чернівців, Потутор
	10:25	з Рашова, Любачова		10:40	до Тернополя, Потутор, дв. Піда.
	11:55	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)	2:40	10:57	„ „ „ дв. гол.
	1:10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава		1:25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в неділю і сьвята
	1:23	з Янова		2:15	до Брухович від 15. мая до 14. вересня в неділю і сьвята
2:20		з Підволочиска, Копичинців на дв. Піда.		3:05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
2:35		„ „ на дв. голов.		3:15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
	3:14	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)		3:26	до Брухович шод. від 1. мая до 15. вер.
	4:40	з Самбора, Стрия, Сколього (1/5 - 30/9)		3:30	до Рашева, Хирова, Любачова
	5:11	з Підволочиска (Київа), Бродів на дв. Піда.			
	5:35	„ „ „ на дв. голов.			
1:45	5:40	з Чернівців, Інкал			
	5:50	з Кракова			
		Ніч			
	6:00	з Сокала, Бежца і Любачова	12:45	6:10	до Станиславова, Жидачева
	8:04	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)		6:20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
	9:12	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)		6:30	до Янова від 1. мая до 15. вер. будні дни а від 16. вер. до 30. пьвіт. 1903. щоденно
12:15	9:20	з Чернівців, Бухарешту		6:35	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
	9:25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)		7:10	до Сокала і Рави рускої
	9:50	з Кракова, Відня, Берлина, Ясла, Розвадова		8:16	до Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
8:40	10:03	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)		8:25	до Перемшля
2:31	10:02	з Підволочиска (Київа) Бродів на дв. „ 1.		9:00	до Підволочиска, Бродів гол. дворець
	10:20	„ „ на дв. голов.		9:20	„ „ „ дв. Підзамче
	10:50	з Лавочного (Пешту) Хирова, Калуша	2:51	10:05	до Янова від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.
	3:14	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче		10:30	до Інкал, Чорткова
	8:35	„ „ „ на дворець головний		11:00	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
				11:10	до Підволочиска, Бродів дв. головний
				11:32	„ „ „ дв. Підзамче
				4:15	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
				5:50	до Брухович від 15. мая до 14. вер. шод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано

Час середно європейский різнить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мин. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Краських ч. 5.) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їади.